

Att nå de mest sårbara

– följeforskning med fokus på uppsökande arbete i Lumena



Stockholms
universitet



TRANQUIST
UTVÄRDERING



Joakim Tranquist

Kunskapsseminarium
följeforskning Lumena

2025-10-14



Vaccinationerna påbörjas under nästa vecka.

2021-09-16 15:16 CEST

Gymnasie- och sfi-elever erbjuds vaccination på skolan

Elever som går i Malmö stads gymnasieskolor erbjuds att vaccinera sig mot covid-19 i skolan. Möjligheten ges även studerande på sfi.

Vaccinationen är frivillig, men gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen har beslutat att erbjuda denna möjlighet eftersom det kan göra det lättare för fler att vaccinera sig.



TRANQUIST
UTVÄRDERING

Uppdrag: uppsök

- Socialtjänstlagen, 3 kap:
- 1 § Till socialnämndens uppgifter hör att:
 - (...) genom uppsökande verksamhet och på annat sätt främja förutsättningarna för goda levnadsförhållanden.
- 4 § Socialnämnden skall i den uppsökande verksamheten upplysa om socialtjänsten och erbjuda grupper och enskilda sin hjälp. När det är lämpligt skall nämnden härvid samverka med andra samhällsorgan och med organisationer och andra föreningar



Studie kring uppsök i Lumena

Syftet är att utforska personals beskrivningar av uppsökande arbete utifrån följande frågeställningar:

- Hur beskrivs förutsättningar för uppsökande arbete i Lumena?
- Hur sker arbetet för att bygga en förtroendefull relation i det uppsökande arbetet?
- Hur behöver mottagande verksamheter vara utformade för att kunna möta de deltagare som nås genom det uppsökande arbetet?
- Under vilka former sker länkning till nästa steg i deltagarnas process mot arbete och studier? På vilka sätt skiljer det sig åt mellan olika grupper i målgruppen?



TRANQUIST
UTVÄRDERING

Varför behövs uppsökande verksamhet?

- "En fråga som har betydelse för alla former av insatser är deras **tillgänglighet**. Kännedomen om insatser kan vara begränsad hos både unga och personal inom olika verksamheter.

En del unga har inte resurser eller förmåga att på egen hand ta del av de insatser som finns tillgängliga och då krävs ett mer aktivt uppsökande och motiverande arbete" (SOU 2017:9).



TRANQUIST
UTVÄRDERING

Vad är egentligen uppsökande verksamhet?

- En gren inom socialt arbete med lång historia.
- Uppfattas traditionellt som ostrukturerat och otydligt.
- *Uppsökande arbete är primärt en attityd och först efter det en metod (EMCDDA 1999).*
- *En av de viktigaste lärdomarna från uppsökande arbete är att det kräver mer än en metod, måste vara "en slags artist" (Rowe m fl 2002).*

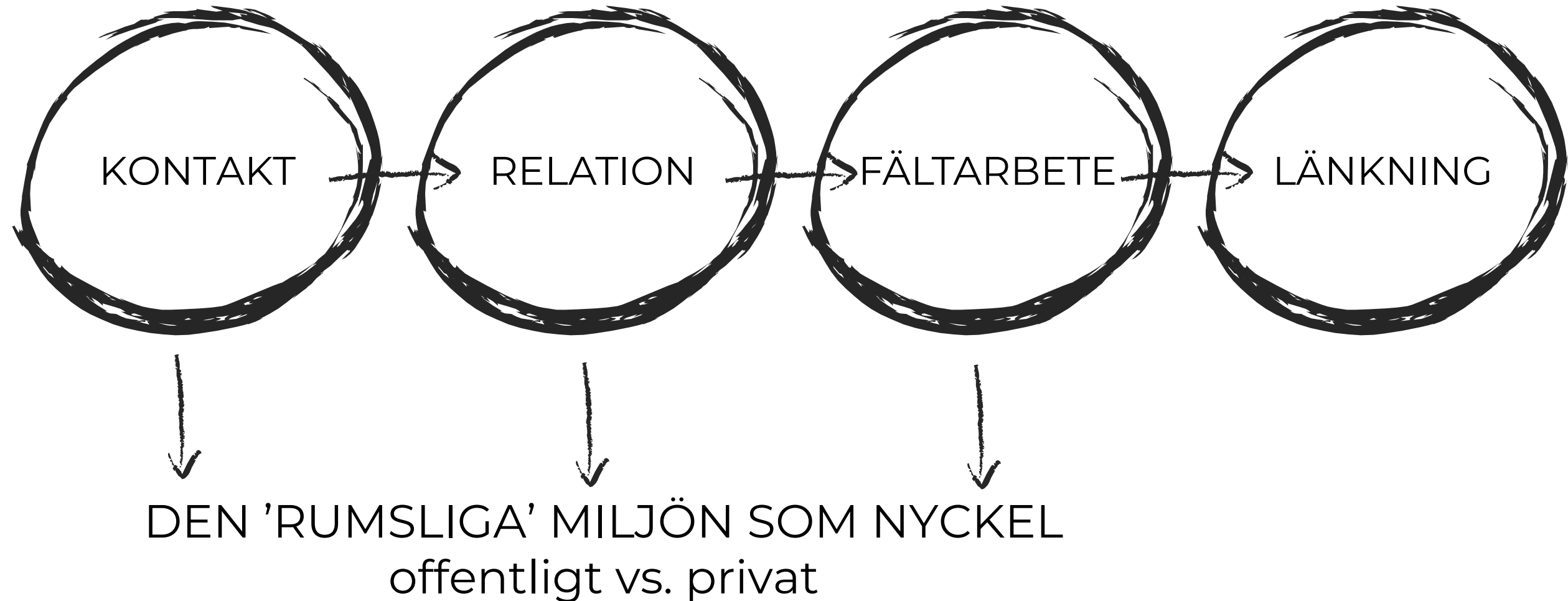


Vad är egentligen uppsökande verksamhet?

- En kontaktskapande och resursförmedlande social verksamhet som riktas till grupper, vilka ofta är svåra att nå med andra medel och som behöver ges stöd på ett lättillgängligt sätt i miljöer och sammanhang, vilka uppsökaren själv inte organiserar eller kontrollerar (Andersson 2015).

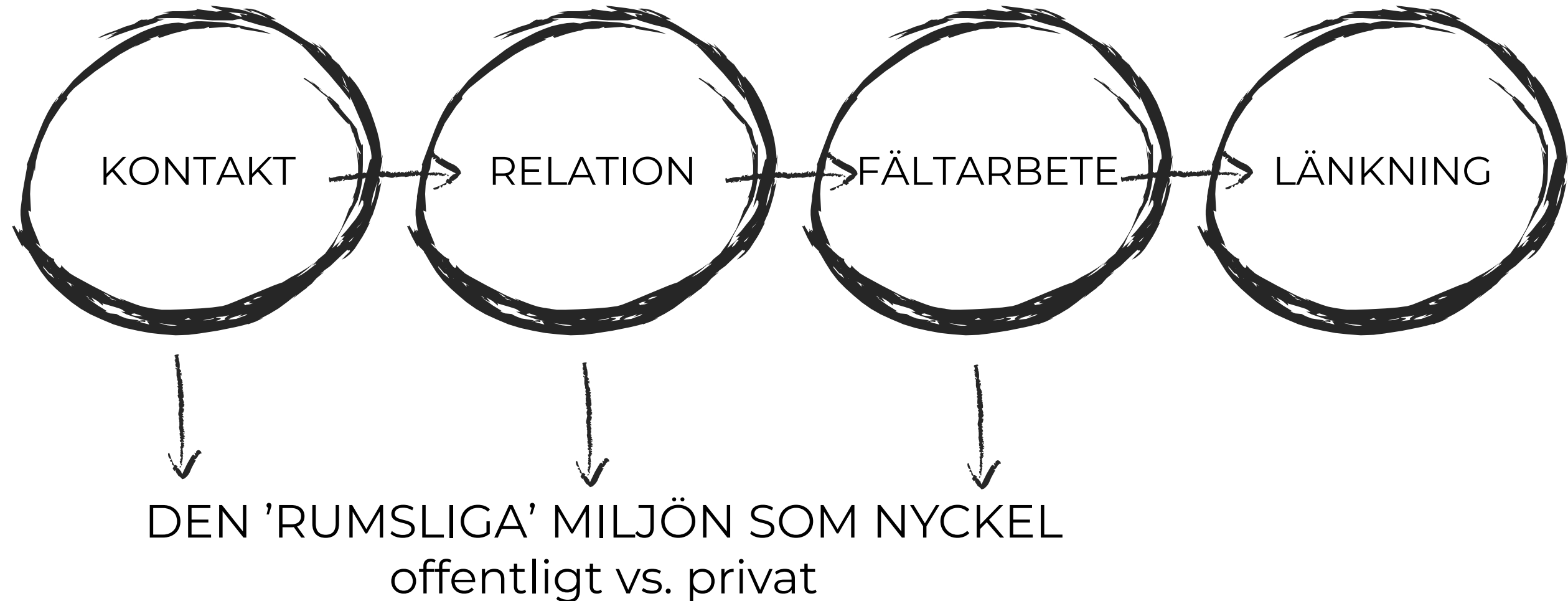


Grundprinciper för uppsök





Grundprinciper för uppsök



Ur ansökan för Lumena

Med projektet vill vi, genom uppsökande aktiviteter, nå ut till de målgrupper som tidigare inte fått stöd – eller har fått det i mindre omfattning. Detta kommer innebära att vi lägger fokus på att vara på nya fysiska och digitala platser för att nå till dessa personer.

- s 49 i ansökan för Lumena.



TRANQUIST
UTVÄRDERING

Erfarenheter från Lumena

- Det finns en bred samsyn kring att ett uppsökande arbete behövs för att nå de mest sårbara.
- Beskrivningar av målgruppen varierar, ofta beroende på personalens egna arbete och uppdrag.
- Fokus på unga och personer som bor i socialt utsatta områden, grupper där kunskapen om tillgängliga vård- och stödinsatser är låg samt med begränsade eller obefintliga nätverk.
- Sammantaget beskrivs behovet som stort, men det är en utmaning att ingen tydlig målgrupp framhålls för uppsöket i Lumena.



TRANQUIST
UTVÄRDERING

Erfarenheter från Lumena

- Merparten av de aktiviteter som beskrivs utgår från informationsspridning om Lumena till andra organisationer som anvisar deltagare (*indirekt uppsök*).
- Det finns en tydlig vilja att arbeta uppsökande i större utsträckning eller på andra sätt, men många anser sig inte ha den möjligheten. Inte minst pga köer till projekten.
- En konsekvens som beskrivs av medarbetare är att det ofta är individer med resurser (socialt kapital) eller som redan är aktuella i någon verksamhet som nås av Lumenaprojektets stöd.



TRANQUIST
UTVÄRDERING

Erfarenheter från Lumena

- Beskrivningarna illustrerar en avsaknad av en strukturerad mottagare att lämna över till efter Lumena.
- Ett av de största hindren som framgår är länkningen, det vill säga att övergången till mottagande verksamhet, inte upplevs fungera.
- Konsekvensen är att medarbetarna blir fulltecknade och istället för att arbeta uppsökande blir de företrädare för befintliga deltagare i mötet med andra verksamheter.
- Sammantaget beskrivs att idén om uppsök i Lumena saknar en konkret strategi för *hur* detta ska genomföras i praktiken.

Samordningsförbundets roll i uppsökande arbete

Att nå dem som står längst ifrån stöd



Arbetssättet handlar om att nå ut till unga och skapa förtroende och därefter lämna över till en annan myndighet. Det är ett tvärprofessionellt arbete som sker i samverkan.

De 5 nyckelfaktorerna

1

Organisation & metodstöd

- Ledarskap och uppföljning
- Mandat och resurser
- Samordning med mottagarverksamheten

2

Tydlig målgrupp

Vilka ska nås och varför?

3

Tydligt motiv

- Vad ska uppsökandet leda till?
- Vem tar vid efteråt?

4

Målgruppsanpassning

- Närvaro i rätt miljö
- En förtroendeperson som vägleder

5

Enhetligt erbjudande



Inför fortsatt arbete



TRANQUIST
UTVÄRDERING

Uppsök bör ses som **ett strategiskt arbetssätt** snarare än en enskild metod, där målet är att nå individer i behov och underlätta deras inträde i relevanta verksamheter.

1. En organisation med samordning, metodstöd och resurser.
2. Tydlig målgrupp.
3. Tydligt motiv för arbetet – mål och mottagare.
4. Målgruppsanpassning.
5. Ett enhetligt men flexibelt erbjudande.



TRANQUIST
UTVÄRDERING

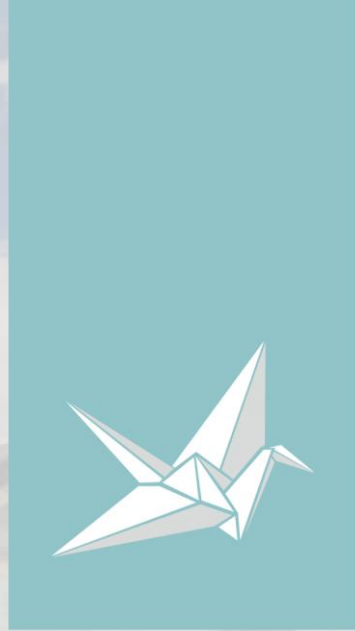
Slutord från medarbetare i Lumena:

"Man skulle kunna ägna jättemycket tid åt uppsök, men då finns det ändå inte någon som kan ta emot och då har vi ingen betydelse.

Så jag tycker att det där är ganska komplext och jag kan inte låta bli att tänka på det. Hur tillgängligt är det stöd som finns och jag tycker det hänger ihop.

Alltså, ifall man håller på och söker upp en massa och sen är stödet som man ger inte tillgängligt eller exkluderande. Då blir det ju bara ett spel för galleriet att jobba uppsök och det är det ingen utav medarbetarna som vill syssla med.

Så jag tycker det är liksom lite moment 22 det där."



TRANQUIST
UTVÄRDERING



Stockholms
universitet



TRANQUIST
UTVÄRDERING

Joakim Tranquist
joakim@utvardering.se

Ulla-Karin Schön
ullakarin.schon@socarb.su.se